NORAKSTS
Lieta Nr.A421010109
A01569 – 11/43

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2011.gada 14.aprīlī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis G.Ploriņš,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *E.D.* pieteikuma par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru nolemtu atlīdzināt viņam radīto personisko kaitējumu Ls 5000 un morālo kaitējumu Ls 3000 apmērā, izdošanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2009.gada 7.decembrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts *E.D.* (turpmāk arī pieteicējs) pieteikums par Mālpils novada domes (turpmāk arī atbildētājs vai Dome) 2009.gada 11.novembra lēmuma Nr.8/1 (turpmāk arī Lēmums) atcelšanu, personiskā kaitējuma Ls 5000 apmērā un morālā kaitējuma Ls 3000 apmērā atlīdzināšanu.

Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2009.gada 15.decembra lēmumu pieteikums pieņemts un ierosināta administratīvā lieta.

[2] No lietas materiāliem konstatējams turpmāk minētais.

[2.1] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2009.gada 29.septembra spriedumu lietā Nr.A42527607 (turpmāk arī Spriedums) ir atcelts Mālpils pagasta padomes Administratīvās komisijas (turpmāk arī Administratīvā komisija) 2007.gada 23.aprīļa lēmums Nr.B-76-6 „Par lietvedības izbeigšanu *A.S.* administratīvā pārkāpuma lietā" (turpmāk arī Sākotnējais lēmums) un izbeigta lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā par *A.S.* saukšanu pie administratīvās atbildības pēc Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk arī LAPK) $172.^{2}$ panta.

[2.2] Atbildētājs 2009.gada 11.novembrī Domes sēdē pieņēma lēmumu (protokols Nr.8, 8/1) „Par zaudējumu atlīdzinājumu" (turpmāk arī Lēmums), ar kuru nolēma: 1) noraidīt *E.D.* lūgumu atlīdzināt personisko kaitējumu Ls 5000 apmērā; 2) noraidīt *E.D.* lūgumu atlīdzināt morālo kaitējumu Ls 3000 apmērā; 3) rakstveidā atvainoties *E.D.* par Mālpils pagasta padomes Administratīvās komisijas 2007.gada 23.aprīļa pieņemto lēmumu Nr.B-76-6, ar kuru tika izbeigta lietvedība *A.S.* administratīvā pārkāpuma lietā.

[3] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā, lūdzot Lēmumu atcelt un uzlikt par pienākumu atbildētājam atlīdzināt pieteicējam personisko kaitējumu Ls 5000 apmērā un morālo kaitējumu Ls 3000 apmērā, minot šādus argumentus.

[3.1] Pieteicējs uzskata, ka ar Sākotnējo lēmumu viņam nodarīts būtisks personiskais kaitējums. Pieteicējs atsaucas uz Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 11.panta otro daļu, Administratīvā procesa likuma (turpmāk arī APL) 247.pantu un 153.panta otro un trešo daļu, kā arī uz Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Senāts) 2009.gada 23.aprīļa spriedumu lietā SKA-92/2009, norādot, ka ar Spriedumu ir apstiprināts, ka *A.S.* veica prettiesiskas darbības pret pieteicēju, kas notikuma brīdī bija nepilngadīga persona. Tāpat ar Spriedumu ir pierādīts, ka Administratīvā komisija pieņēma prettiesisku Sākotnējo lēmumu un nepamatoti izbeidza *A.S.* administratīvā pārkāpuma lietu, tādējādi atbrīvojot viņu no likumā noteiktās atbildības.

[3.2] Pieteicējs norāda, ka ar 2007.gada 22.marta lēmumu par kriminālprocesa lietā Nr.12350000807 izbeigšanu tika nodibinātas tiesiskās sekas, kas tieši skāra toreiz nepilngadīgā pieteicēja un viņa likumīgo pārstāvju tiesības un intereses, proti, *A.S.* realizēja fizisku un emocionālu vardarbību pret bērnu. Pieteicējs ir cietušais *A.S.* administratīvā pārkāpuma lietā un viņa vecāki bija tiesīgi, aizstāvot sava bērna intereses, vērsties valsts institūcijā un sagaidīt tiesisku lēmumu.

[3.3] Pieteicējs uzskata, ka Administratīvā komisija 2007.gada 23.aprīlī pieņēma prettiesisku Sākotnējo lēmumu, ar kuru izbeidza lietvedību *A.S.* administratīvā pārkāpuma lietā, pamatojot to ar termiņa soda piemērošanai *A.S.* beigšanos un ar to, ka *A.S.* darbojies galējas nepieciešamības un aizstāvēšanās stāvoklī.

[3.4] Pieteicējs uzskata, ka ar Sākotnējo lēmumu Administratīvā komisija būtiski grozīja iepriekš ar lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu nodibinātās tiesiskās sekas, proti, to, ka tika pierādīta *A.S.* vaina konkrētajā administratīvajā pārkāpumā. Ar Sākotnējo lēmumu Administratīvā komisija tiešā veidā būtiski pasliktināja tobrīd nepilngadīgā pieteicēja tiesisko situāciju – ignorēja bērna tiesības, kuras aizsargā valsts un kuras ir noteiktas primāri Satversmē, Bērnu tiesību aizsardzības likumā un citos normatīvajos aktos, vienlaicīgi ignorējot arī likumdevēja gribu, kas nostiprināta normatīvajos aktos attiecībā uz bērnu tiesību aizsardzību.

[3.5] Administratīvā apgabaltiesa Sākotnējo lēmumu atcēla kā neatbilstošu faktiskajiem apstākļiem un tiesību normām, bet patlaban vairs nav iespējams atgriezt pieteicējam iepriekšējo tiesisko situāciju un piemērot sodu *A.S.* Pieteicējs norāda, ka viņa un viņa vecāku mērķis – bērnam valsts garantēto tiesību un interešu aizsardzība, – ar kuru viņi vērsās Administratīvajā komisijā, vairs nav realizējams. Neskatoties uz to, ka Sākotnējais lēmums ir atcelts, lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā par *A.S.* saukšanu pie administratīvās atbildības ir izbeigta sakarā ar to, ka sodu viņam varēja piemērot tikai laikā, kad Administratīvā komisija izskatīja lietu un pieņēma Sākotnējo lēmumu.

[3.6] Pieteicēja uzskatā atbildētāja atlīdzinājums – rakstveida atvainošanās par nodarīto morālo kaitējumu, nav adekvāts. Pieteicējs morālā kaitējuma nodarījumu vērtē kā būtisku. Pieteicējs atsaucas uz Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 9.pantu un 11.panta trešo

daļu un norāda, ka, vērtējot morālā kaitējuma esamību, morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats tiek uzskatīts par pierādītu, ja ir pierādīts personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums. Administratīvā komisija nevērtēja Satversmē un Bērnu tiesību aizsardzības likumā nostiprinātās bērna tiesību garantijas un pieņēma prettiesisku Sākotnējo lēmumu, ar kuru atbrīvoja *A.S.* no atbildības.

[3.7] Pieteicējs norāda, ka viņam un viņa vecākiem no notikuma brīža 2006.gada 21.decembrī līdz Spriedumam konkrētais notikums ir apziņā, kā psiholoģiski traumējošs un aizvainojošs, bet Sākotnējais lēmums ir ilgstošas ciešanas, pazemojošas sajūtas un vispārēju diskomfortu izraisošs. Administratīvā komisija nevērtēja, ka toreiz nepilngadīgā pieteicēja tiesību aizkārums bija publisks un vardarbīgs. Pieteicējs atsaucas uz Sprieduma 13.lpp., norādot, ka vardarbības emocionālās un fiziskās sekas pieteicējam izpaudās kā apjukums, kauns, slikta dūša, psihisks sastingums un bezspēcība par notikušo. Konkrētais notikums ir pieteicēja spilgtā atmiņā ar visām pazemojošām fiziskajām darbībām un negatīvajām emocijām gan notikuma, gan Sākotnējā lēmuma, gan pirmās instances tiesas sēdes brīdī.

[3.8] Pieteicējs uzskata, ka vardarbība pret bērnu nav attaisnojama, īpaši ņemot vērā virkni minēto veselības problēmu risku, kuras rodas emocionālas un fiziskas vardarbības seku rezultātā, kas spēj izraisīt saskarsmes problēmas turpmākajā bērna dzīvē.

[4] Administratīvajā rajona tiesā 2010.gada 21.janvārī saņemts atbildētāja rakstveida paskaidrojums *(lietas 27. – 30.lapa)*. Savā rakstveida paskaidrojumā tiesai atbildētājs norāda, ka pieteikumu neatzīst pilnībā tālāk minēto apsvērumu dēļ.

[4.1] Atbildētājs paskaidro, ka 2006.gada novembrī un decembrī Mālpils kultūras nama teritorijā bieži notika pašvaldības mantas demolēšanas gadījumi un nekārtības, ko apliecina Mālpils pašvaldības policijā saņemtie iesniegumi, ziņojumi un apsekošanas akti. 2006.gada 21.decembrī Mālpils kultūras nama teritorijā izvērtās konfliktsituācija starp kultūras nama dežuranti un jauniešiem, kuri lauzās kultūras nama durvīs un necienīgi izturējās gan pret pašvaldības īpašumu, gan darbiniekiem. *A.S.*, būdams pašvaldības darbinieks un zinādams par esošo situāciju un iepriekšējiem demolēšanas gadījumiem, kā arī ņemot vērā kultūras nama dežurantes lūgumu pēc palīdzības un vēlēdamies novērst kārtējo pašvaldības mantas demolēšanas gadījumu, 2006.gada 21.decembra vakarā vairākkārt brīdinājis jauniešus, aicinot viņus izklīst no kultūras nama durvju priekšas. Jaunieši brīdinājumus nav ņēmuši vērā. *A.S.*, lai pārtrauktu nekārtības un novērstu iespējamo kaitējumu, pieteicēju nogādāja policijas iecirknī apstākļu noskaidrošanai.

[4.2] 2009.gada 11.novembra Domes sēdē atbildētājs, izvērtējot zaudējuma atlīdzinājuma tiesisko pamatu, ņēma vērā konkrētā gadījuma apstākļus, Administratīvās komisijas rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, kā arī toreiz nepilngadīgā pieteicēja rīcību un līdzatbildību konkrētajā gadījumā. Atbildētājs secināja un uzskata, ka *A.S.* ar savu rīcību novērsa kārtējās briesmas, kas draudēja pašvaldības īpašumam, un kas konkrētajā brīdī

nebija citādi novēršamas, jo nebija sazvanāma policija, bet apsardzes darbinieks bija izsaukts uz citu notikumu. Dome atzina, ka *A.S.* nodarītais kaitējums pieteicējam ir mazāks nekā novērstais, par ko liecina fakts, ka pēc konkrētā gadījuma vairs nav notikuši līdzīga rakstura pašvaldības mantas demolēšanas gadījumi. Atbildētājs uzskata, ka *A.S.*, veicot savu pilsoņa pienākumu, aizsargāja no prettiesiska apdraudējuma sabiedrisko kārtību, pašvaldības īpašumu un pilsoņu tiesības, un novērsa briesmas, kas draudēja gan sabiedriskajai kārtībai un pašvaldības īpašumam, gan citu pilsoņu tiesībām.

[4.3] Ne Administratīvā komisija, ne Dome nekonstatēja, ka *A.S.* būtu apzināti pakļāvis pieteicēju fiziskai un emocionālai vardarbībai. Vērtējot konkrētā gadījuma apstākļus, netika konstatēts, ka *A.S.* kaut kādu apsvērumu dēļ apzināti būtu vēlējies fiziski vai emocionāli iespaidot tieši pieteicēju, jo *A.S.* satvēra nejauši izvēlētu personu no apdraudējumu radošās jauniešu grupas un centās viņu nogādāt policijas iecirknī apstākļu noskaidrošanai.

[4.4] Atbildētājs ņēma vērā, ka pieteicējs 2006.gada 21.decembra vakarā bija kopā ar jauniešiem, kuri mēģināja ielauzties kultūras namā, ilgstoši raustot durvis un riskējot tās salauzt, ņirgājās par kultūras nama dežuranti un neņēma vērā ne dežurantes, ne *A.S.* lūgumus izklīst un pārtraukt necienīgo izturēšanos. Atbildētājs ņēma vērā, ka pieteicējam bija iespēja iejaukties jauniešu darbībās un aicināt viņus atturēties no prettiesiskas rīcības, nevis bezatbildīgi noskatīties uz notikušo, tādā veidā atbalstot prettiesiskās darbības. Netika konstatēts, ka pieteicējs vispār nebūtu piedalījies konkrētajā notikumā.

[4.5] Atbildētājs ņēma vērā, ka pieteicējs 2006.gada 21.decembrī bija pilnus 16 gadus vecs jauneklis, kurš ir spējīgs apzināties savu rīcību un tās rezultātā nodarītās sekas. Atbildētājs atsaucas uz Bērnu tiesību aizsardzības likuma 23.panta ceturto, piekto un sesto daļu, norādot, ka Dome nav gribējusi pasliktināt toreiz nepilngadīgā pieteicēja tiesisko situāciju, ignorējot bērna tiesības. Dome vērtēja, ka pieteicējam ir ne tikai Satversmē un Bērnu tiesību aizsardzības likumā noteiktās tiesības, bet arī atbildība un pienākumi.

[4.6] Atbildētājs norāda, ka Sākotnējā lēmuma pieņemšanas gaitā Administratīvā komisija izvērtēja lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, to kopsakarību ar izdarīto pārkāpumu, kā arī atbildību izslēdzošos apstākļus. Administratīvā komisija izvērtēja lietas apstākļus objektīvi pēc būtības un konstatēja, ka *A.S.* nav saucams pie administratīvās atbildības, jo viņš rīkojies galējās nepieciešamības un nepieciešamās aizstāvēšanās stāvoklī. Dome pievienojas Administratīvās komisijas atzinumam, ka konkrētajā gadījumā ir attaisnojama *A.S.* vēlme steigties palīgā kultūras nama dežurantei, kura lūdza palīdzību, jo pati nespēja tikt galā ar jauniešu grupu, kas centās radīt bojājumus pašvaldības īpašumam.

[4.7] Atbildētājs norāda, ka Administratīvajai komisijai, piemērojot administratīvo sodu, ir jāievēro ne tikai konkrētā piemērojamā tiesību norma, kura paredz atbildību par pārkāpumu, bet arī LAPK 1.pantā noteiktais administratīvo pārkāpumu likumdošanas uzdevums un 22.pantā noteiktais administratīvā soda mērķis, lai personu, kura izdarījusi administratīvo pārkāpumu, audzinātu likumu ievērošanas un sadzīves noteikumu cienīšanas

garā, kā arī, lai gan tiesību pārkāpējs, gan citas personas neizdarītu jaunus pārkāpumus. Atbildētājs norāda, ka arī Administratīvā rajona tiesa *A.S.* darbībās konstatēja galējas nepieciešamības un nepieciešamās aizstāvēšanās stāvokļa pazīmes un atzina, ka Administratīvā komisija pamatoti ir izbeigusi administratīvo lietvedību attiecībā pret *A.S.*

[4.8] Atbildētājs atsaucas uz Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Zaudējumu atlīdzināšanas likums) 1.pantu. Atbildētājs norāda, ka minētā likuma II nodaļa reglamentē zaudējuma atlīdzinājuma pamatu un apmēra noteikšanu. Atbildētājs atsaucas uz Augstākās tiesa Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 17.janvāra spriedumu lietā SKA-8/2006, norādot, ka ar Spriedumu ir atcelts Administratīvās komisijas Sākotnējais lēmums, līdz ar to konstatēts prettiesisks iestādes izdotais administratīvais akts, tomēr līdz 2009.gada 29.septembrim Administratīvās komisijas Sākotnējais lēmums bija pamatots un likumīgs, kas tika atzīts ar Administratīvas rajona tiesas 2008.gada 7.maija spriedumu.

[4.9] Atbildētājs norāda, ka, pārbaudot, vai starp Administratīvās komisijas izdoto administratīvo aktu un pieteicēja morālajām ciešanām un personisko kaitējumu ir tieša cēloņsakarība un vai tas ir galvenais faktors, kas nenovēršami radīja pieteicēja personisko kaitējumu un morālo pārdzīvojumu, tika konstatēts, ka Administratīvā komisija 2007.gada 23.aprīlī konstatēja faktus un pieņēma lēmumu par 2006.gada 21.decembra notikumu, kad no notikuma līdz Sākotnējā lēmuma pieņemšanai bija pagājuši pilni četri mēneši, un Administratīvās komisijas izdotais administratīvais akts nebija tieši vērsts uz toreiz nepilngadīgā pieteicēja interešu aizskārumu un zaudējumu nodarīšanu.

[4.10] Atbildētājs atsaucas uz Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 11.panta otro daļu, norādot, ka jākonstatē zaudējumu esamība un jānosaka personiskais un morālais kaitējums. Ņemot vērā to, ka pieteicēja 2009.gada 12.oktobra iesniegumam bija pievienots tikai Sprieduma noraksts un paskaidrojumi, ar to nav pierādīts, ka pieteicējam tieši ar Administratīvās komisijas Sākotnējo lēmumu būtu nodarīts personisks kaitējums. Atbildētājs atsaucas arī uz Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 9.pantu un 11.panta trešo daļu, norādot, ka nav pamata apstrīdēt personas ar likumu aizsargāto interešu aizskārumu incidentā, kas norisinājās 2006.gada 21.decembrī, bet nav pamata uzskatīt, ka līdzīgs personas interešu aizskārums ir nodarīts ar Administratīvās komisijas Sākotnējo lēmumu.

[4.11] Atbildētājs atsaucas uz Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta ceturto daļu, norādot, ka izvērtējot faktiskos lietas apstākļus un Administratīvās komisijas rīcību un tiesisko pamatu, Dome uzskata, ka atbilstīgākais atlīdzinājums pieteicējam par administratīvās komisijas pieņemto Sākotnējo lēmumu ir rakstiska atvainošanās.

[5] Pieteicējs ir piekritis administratīvās lietas izskatīšanai rakstveida procesā *(lietas 25.lapa)*. Līdz ar to atbilstoši Administratīvā procesa likuma 114.pantam lieta izskatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus kopsakarā ar procesa dalībnieku lietā iesniegtajiem rakstveida paskaidrojumiem, secina, ka pieteikums *ir noraidāms.*

[7] Izskatāmā administratīvā lieta ierosināta par Mālpils novada domes 2009.gada 11.novembra lēmuma Nr.8/1 atcelšanu un labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru nolemtu pieteicējam atlīdzināt personisko kaitējumu Ls 5000 apmērā un morālo kaitējumu Ls 3000 apmērā.

Atbilstoši administratīvo tiesu judikatūrai, nelabvēlīgs administratīvs akts, ar kuru iestāde atteikusi apmierināt pieteicēja prasījumu, kas pieteicējam ir Lēmums, vērtējams vienīgi kā lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas rezultāts. Tas ir priekšnoteikums, lai persona varētu vērsties tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, kas pieteicēja gadījumā būtu lēmums, ar kuru nolemtu viņam atlīdzināt personisko kaitējumu Ls 5000 apmērā un morālo kaitējumu Ls 3000 apmērā. Šī nelabvēlīgā administratīvā akta atcelšana nav patstāvīgs pieteikuma priekšmets. Tas izriet no tā, ka šādā gadījumā administratīvā akta (atteikuma izdot labvēlīgu aktu) atcelšana nedod pieteicējam labumu, kuru viņš vēlas iegūt *(sk., piemēram, Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 4.janvāra sprieduma lietā SKA – 14/2007 17.punktu).*

Tādējādi izskatāmajā lietā pieteicēja prasījums ir precizējams kā pieteikums par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru nolemtu atlīdzināt viņam radīto personisko kaitējumu Ls 5000 un morālo kaitējumu Ls 3000 apmērā, izdošanu.

[8] Administratīvā procesa likuma 92.pants noteic, ka ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību. Savukārt Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 1.pants noteic, ka likuma mērķis ir nodrošināt privātpersonai Satversmē un Administratīvā procesa likumā noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par mantisko zaudējumu vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu (turpmāk zaudējumu atlīdzinājums), kas nodarīts ar valsts pārvaldes iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību. Šā likuma 4.panta pirmā daļa noteic, ka iestāde zaudējumus var nodarīt ar darbību izdodot prettiesisku administratīvo aktu vai veicot prettiesisku faktisko rīcību, vai arī ar bezdarbību, ja iestādei bija pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies. Savukārt, šā likuma 5.pants noteic, ka tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu ir cietušajam, proti, privātpersonai, kas ir prettiesiska administratīvā akta adresāts vai trešā persona Administratīvā procesa likuma izpratnē, kā arī privātpersonai, pret kuru ir tieši vērsta vai kuru tieši skar iestādes prettiesiska faktiskā rīcība.

No minētajām tiesību normām secināms, ka persona var prasīt zaudējumu atlīdzinājumu (arī morālā un personiskā kaitējuma), ja zaudējumi nodarīti ar administratīvo aktu vai faktisko rīcību, kas atzīta par prettiesisku.

Izskatāmajā lietā nav strīda par to, ka ar spēkā stājušos Administratīvās apgabaltiesas 2009.gada 29.septembra spriedumu lietā Nr.A42527607 atcelts Mālpils pagasta padomes Administratīvās komisijas 2007.gada 23.aprīļa lēmums Nr.B-76-6 par lietvedības izbeigšanu *A.S.* administratīvā pārkāpuma lietā, kurā pieteicējs bija cietušais *(lietas 39. – 46.lapa)*. Tātad pieteicējs var prasīt zaudējumu atlīdzinājumu, kas nodarīti ar prettiesisko Mālpils pagasta padomes Administratīvās komisijas 2007.gada 23.aprīļa lēmumu Nr.B-76-6.

[9] Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 8.panta pirmā daļa noteic, ka personiskais kaitējums šā likuma izpratnē ir kaitējums, kas ar iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību nodarīts fiziskās personas dzīvībai, fiziskajai integritātei, veselībai, brīvībai, godam un cieņai, personiskam un ģimenes noslēpumam vai komercnoslēpumam, autortiesībām vai citām nemantiskajām tiesībām vai ar likumu aizsargātajām interesēm. Šā likuma 11.panta otrā daļa noteic, ka personiskā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats tiek pierādīts ar Administratīvā procesa likumā noteiktajiem pierādīšanas līdzekļiem. Privātpersonai ir pienākums norādīt personiskā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru un to pamatot, savukārt saskaņā ar šā likuma 14.panta pirmo daļu personisko un morālo kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzdalību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus.

Juridiskajā literatūrā, ar vārdu „personisks" apzīmē visu, kas saistīts ar kādu personu individuāli, tai raksturīgām īpašībām un labumiem. Tiesiski aizsargājami personiskie labumi ir cilvēka dzīvība, veselība, personiskā neaizskaramība, vārds, gods cieņa, autorība un citi labumi, kas nosaka cilvēka spēju darboties un stāvokli sabiedrībā (*sk. K.Torgāns. Saistību tiesības. II daļa. Mācību grāmata. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2008, 273.lpp.*).

No izskatāmās lietas materiāliem ir konstatējams, ka personiskā kaitējuma esamību pieteicējs pamato ar *A.S.* prettiesiskajām darbībām pret pieteicēju, kas aizskārušas viņa (bērna) tiesības, kuras saskaņā ar likumu aizsargā valsts, proti, tiesības uz brīvību un personas neaizskaramību. Bez tam pieteicējs norāda, ka pats Lēmums būtiski grozījis iepriekš ar lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu nodibinātās tiesiskās sekas – administratīvā pārkāpuma lietā pierādīto *A.S.* vainu.

Attiecībā par pieteicējam nodarītā personiskā kaitējuma pamatojumu – *A.S.* prettiesiskajām darbībām pret pieteicēju, tiesa norāda, ka izskatāmās lietas ietvaros tiesa vērtē to kaitējumu, kas pieteicējam nodarīts ar prettiesisko Mālpils pagasta padomes Administratīvās komisijas 2007.gada 23.aprīļa lēmumu Nr.B-76-6, nevis kaitējumu, kas nodarīts ar *A.S.* rīcību, izdarot administratīvo pārkāpumu. Saskaņā ar LAPK 39.panta otro daļu jautājumu par administratīvā pārkāpuma rezultātā nodarīta mantiskā zaudējuma vai morālā kaitējuma atlīdzināšanu izlemj civilās tiesvedības kārtībā. Šajā gadījumā ar morālo kaitējumu saprot fiziskas vai garīgas ciešanas, kas izraisītas ar neatļautas darbības rezultātā nodarītu cietušā nemantisko tiesību vai nemantisko labumu

aizskārumu, tai skaitā personas dzīvības, veselības, tikumību, brīvību, goda un cieņas aizskārumu *(Civillikuma 1635.panta otrā un trešā daļa)*.

Attiecībā par pieteicēja norādi, ka Lēmums būtiski grozījis iepriekš ar lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu nodibinātās tiesiskās sekas, tādējādi būtiski aizskāris pieteicēja tiesības, tiesa norāda, ka 2007.gada 27.marta administratīvā pārkāpuma protokols Nr.PA269132, kas sastādīts *A.S.* par LAPK $172.^2$ panta pārkāpumu – par fizisku un emocionālu vardarbību pret pieteicēju, ir procesuāls dokuments (parasti tas ir atzīstams par administratīvās pārkāpuma lietas ierosināšanas lēmumu), nevis administratīvs akts, ar kuru tiek atzīta personas vaina un uzlikts sods. Minētajā lietā administratīvais akts ir tieši Mālpils pagasta padomes Administratīvās komisijas 2007.gada 23.aprīļa lēmums Nr.B-76-6. Tādējādi pieteicēja minētā norāde, ka *A.S.* vaina administratīvā pārkāpuma izdarīšanā bija pierādīta jau ar 2007.gada 22.marta lēmumu par kriminālprocesa Nr.12350000807 izbeigšanu, ir nepamatota. Ar minēto lēmumu ir atzīts, ka *A.S.* rīcībā nav konstatēts noziedzīgs nodarījums, kā arī tas, ka viņa rīcībā ir saskatāmas LAPK $172.^2$ pantā paredzēto administratīvo pārkāpumu pazīmes. Tātad iespējamība, kas tālāk pārbaudāma administratīvās pārkāpuma lietvedības ietvaros. Līdz ar to pieteicēja minētā norāde nav pamatota.

Tādējādi, kaut arī pieteicējs ir norādījis, ka ar Lēmumu atbildētājs viņam nodarījis personisko kaitējumu, ir secināms, ka pieteicējs tiesai nav iesniedzis pierādījumus, kas apliecinātu kaitējuma personas dzīvībai, fiziskajai integritātei, veselībai, brīvībai, godam un cieņai, personiskam un ģimenes noslēpumam vai komercnoslēpumam, autortiesībām vai citām nemantiskajām tiesībām vai ar likumu aizsargātajām interesēm, kas nosaka cilvēka spēju darboties un stāvokli sabiedrībā, esamību.

Ievērojot iepriekš minēto, tiesa noraida kā nepamatotu pieteicēja prasījumu par viņam nodarītā personiskā kaitējuma Ls 5000 apmērā atlīdzināšanu.

[10] Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 9.pants noteic, ka morālais kaitējums šā likuma izpratnē ir fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums. Šā likuma 11.panta trešā daļa noteic, ka morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats uzskatāms par pierādītu, ja ir pierādīts fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums.

Morālais kaitējums tiek prezumēts, proti, tiek pieņemts, ka konkrēts aizskārums konkrētajai personai varētu izraisīt nepamatotas ciešanas *(sk. I.Gredzena. Valsts atbildība un tās veidi. Zaudējumu atlīdzība administratīvajā procesā. Rīga: izdevniecība „Nordik", 2004, 71., 89.lpp.).* Morālais kaitējums ir subjektīvs jēdziens, tie ir personas iekšēji pārdzīvojumi. Pārdzīvojumu intensitāte kādā laika posmā netiek ietekmēta no tā, ka beigās reālas sekas nav iestājušās, jo visu šo laiku persona nezina, kā situācija atrisināsies *(sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2008.gada 3.aprīļa sprieduma lietā SKA-103/2008 13.punktu)*.

Ņemot vērā minēto, tiesa secina, ka morālā kaitējuma tiesiskais pamats tiek uzskatīts par pierādītu, ja ir pierādīts fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums. Izskatāmajā lietā tiesa konstatē, ka ar Mālpils pagasta padomes Administratīvās komisijas 2007.gada 23.aprīļa lēmumu Nr.B-76-6 ir aizskarta pieteicēja tiesiskā interese – administratīvā pārkāpuma lietu izlemt stingrā saskaņā ar likumu, kas ir viens no LAPK 237.pantā noteiktajiem administratīvo pārkāpumu lietu lietvedības uzdevumiem, jo Mālpils pagasta padomes Administratīvā komisija prettiesiski izbeidza administratīvā pārkāpuma lietu, kurā pieteicējs bija cietušais.

Tādējādi izskatāmajā lietā ir atzīstams, ka morālā kaitējuma tiesiskais pamats ir pierādīts.

[11] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 94.panta ceturto daļu atlīdzināšanas pienākumu attiecīgais publisko tiesību subjekts var izpildīt, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms zaudējuma vai kaitējuma nodarīšanas, vai, ja tas nav vai nav pilnībā iespējams vai nav adekvāti, samaksājot atbilstīgu atlīdzinājumu naudā. Saskaņā ar Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta pirmo daļu personisko un morālo kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzdalību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus. Saskaņā ar minētā panta trešo daļu morālā kaitējuma atlīdzinājumu nosaka apmērā līdz 3000 latiem. Ja nodarīts smags morālais kaitējums, atlīdzinājumu var noteikt apmērā līdz 5000 latiem, bet, ja nodarīts kaitējums dzīvībai vai sevišķi smags kaitējums veselībai, maksimālais atlīdzinājuma apmērs var būt līdz 20 000 latiem. Savukārt saskaņā ar minētā panta ceturto daļu, ja iestāde vai tiesa, izvērtējot konkrētā gadījuma apstākļus, konstatē, ka privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags, morālā kaitējuma patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt iestādes rakstveida vai publiska atvainošanās.

Tātad morālā kaitējuma atlīdzināšanas gadījumā, morālais kaitējums nosakāms atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus (*sk., Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 17.janvāra sprieduma lietā SKA-8/2006 17.3.apakšpunktu*).

[12] Pieteicējs norādījis, ka prettiesiski izdotais Mālpils pagasta padomes Administratīvās komisijas 2007.gada 23.aprīļa lēmums Nr.B-76-6 viņam nodarījis būtisku (smagu) morālo kaitējumu, jo Administratīvās apgabaltiesas 2009.gada 29.septembra spriedums pierāda pieteicēja tiesību uz pārvietošanās brīvību un personisko neaizskaramību aizskārumu. Papildus pieteicējs norādījis, ka Sākotnējais lēmums, grozot iepriekš nodibinātās tiesiskās sekas, radījis ilgstošas ciešanas, pazemojošas un vispārēju diskomfortu izraisošas sajūtas. Līdz ar to pieteicējs uzskata, ka viņam nodarītā morālā kaitējuma atbilstošs atlīdzinājums būtu Ls 3000. Savukārt atbildētājs ar Lēmumu atzinis, ka

atbilstošs pieteicējam nodarītā morālā kaitējuma atlīdzinājums ir rakstveida atvainošanās.

Tiesa norāda, ka administratīvo tiesu praksē ir atzīts, ka gadījumā, kad administratīvs akts ir atzīts par prettiesisku, ir apsverams jautājums par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, ja atlīdzinājums likumā noteiktajā kārtībā tiek prasīts. Taču minētais apstāklis nenozīmē, ka morālais kaitējums vienmēr ir atlīdzināms naudā. Morālo kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus *(sk., Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2008.gada 28.februāra sprieduma lietā SKA-45/2008 9.punktu).*

[13] Konkrētajā gadījumā, nosakot morālā kaitējuma apmēru, vērā ņemams tas, ka ar Mālpils pagasta padomes Administratīvās komisijas 2007.gada 23.aprīļa lēmumu Nr.B-76-6, pamatojoties uz LAPK 239.panta 4. un 7.punktu, izbeigta administratīvā pārkāpuma lietvedība lietā, kurā pieteicējs bija cietušais, jo *A.S.* darbojies galējās nepieciešamības vai nepieciešamās aizstāvēšanas stāvoklī, kā arī tādēļ, ka pagājuši LAPK 37.pantā paredzētie termiņi. Pēc būtības atbildētājs ir atzinis, ka *A.S.* nodarījis pieteicējam fizisku un emocionālu vardarbību, bet viņš ir rīkojies administratīvo atbildību izslēdzošos apstākļos.

Bez tam ar Mālpils pagasta padomes Administratīvās komisijas 2007.gada 23.aprīļa lēmumu Nr.B-76-6 pieteicējs nav zaudējis kādu reālu, iepriekš paredzētu iespēju vai kādu tiesību iegūšanu.

Nosakot morālā kaitējuma apmēru, vērā ņemams arī tas, ka Mālpils pagasta padomes Administratīvās komisijas 2007.gada 23.aprīļa lēmuma Nr.B-76-6 atzīšana par prettiesisku pati par sevi ir vērtējama kā atlīdzība pieteicējam. Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa, lemjot par morālo atlīdzinājumu, vairākās lietās pat pie nopietnu pārkāpumu konstatācijas ir norādījusi, ka šāda pārkāpumu konstatācija var būt taisnīga atlīdzība par jebkuru morālu kaitējumu, ko cietis pieteicējs (*sk. piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2002.gada 28.novembra sprieduma lietā „Lavents pret Latviju" 151.punktu. Latvijas Vēstnesis, Nr. 23, 12.02.2003*). Bez tam, pieteicēja norāde uz morālo kaitējumu, kas nodarīts ierobežojot viņa pārvietošanās brīvību un aizskarot viņu personiski, ir attiecināma nevis uz Sākotnējo lēmumu, bet uz konkrētām *A.S.* darbībām, par kurām saskaņā ar LAPK 39.panta otro daļu lemj civilās tiesvedības kārtībā.

[14] Administratīvo tiesu praksē ir atzīts, ka ne jebkurš morālais kaitējums ir atlīdzināms naudā. Vienīgi būtisku morālo kaitējumu ir atbilstīgi atlīdzināt naudā. Tādēļ Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta ceturtā daļa paredz, ka vieglāka privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskāruma gadījumā morālo kaitējumu var atlīdzināt ar iestādes rakstveida vai publisku atvainošanos. Atvainošanās ir atbilstīgākais atlīdzinājuma veids, ar kuru atlīdzina morālo kaitējumu, kurš nav smags *(sk., piemēram, Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 5.jūnija sprieduma lietā SKA-388/2009 14.punktu).*

Ņemot vērā to, ka pieteicējs ar Mālpils pagasta padomes Administratīvās komisijas 2007.gada 23.aprīļa lēmumu Nr.B-76-6 nav zaudējis kādu reālu, iepriekš paredzētu iespēju vai kādu tiesību iegūšanu, kā arī to, ka Sākotnējā lēmuma atzīšana par prettiesisku pati par sevi ir vērtējama kā atlīdzība pieteicējam, tiesa atzīst, ka pieteicējam nodarītais morālais kaitējums nav atzīstams par smagu (būtisku) morālo kaitējumu, proti, par tādu, kas būtu atlīdzināms naudā.

Tādējādi tiesa arī atzīst, ka konkrētajā gadījumā pieteicējam nodarītā morālā kaitējuma atbilstošs atlīdzinājums ir iestādes rakstveida atvainošanās, ko Mālpils novada dome 2009.gada 19.novembrī arī izdarījusi *(lietas 14.lapa),* bet prasījums par morālā kaitējuma atlīdzināšanu naudā ir noraidāms.

[15] Ņemot vērā visu iepriekš minēto, tiesa atzīst, ka pieteicēja pieteikums par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru nolemtu atlīdzināt viņam radīto personisko kaitējumu Ls 5000 un morālo kaitējumu Ls 3000 apmērā, izdošanu ir nepamatots un noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246. – 251.pantu, 289. – 291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt *E.D.* pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru nolemtu atlīdzināt viņam radīto personisko kaitējumu Ls 5000 un morālo kaitējumu Ls 3000 apmērā, izdošanu.

Tiesas spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Spriedums sastādīts 2011.gada 14.aprīlī.

Tiesnesis *(paraksts)* G.Ploriņš

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas

tiesnesis_____G.Ploriņš
Rīgā, 2011.gada 14.aprīlī